

Pro milovníky historie

Marie Terezie - 280.výročí korunovace českou královnou

12.května, před 280 lety, byla za českou královnou korunována Marie Terezie, královna uherská, arcivévodkyně rakouská, jediná žena na českém královském trůně. Myslím, že svým přínosem pro české země si v ničem nezádá s českým králem a císařem Karlem IV. **A jenom málo českých městeček se může chlubit tím, že dnešní obyvatelé mohou chodit místy, kudy chodila i tato úžasná žena.**

Ale nejdříve si připomeneme něco málo z jejího života. Marie Terezie Valpurga Amálie Kristýna z rodu Habsburků se narodila 13.května 1717 ve Vídni. Byla nejstarší dcerou císaře Karla VI. Habsburského a jeho choť Alžběty Kristýny Brunšvické. Jelikož její jediný bratr Leopold zemřel v dětství ještě dříve, než se narodila, vydal císař Karel VI. dokument nazvaný „pragmatická sankce“, kterým zajistil nástupnictví trůnu Marii Terezii jako své nejstarší dceři. Jakkoliv mohla díky rozhodnutí svého otce Marie Terezie vládnout Rakousku, nástupnictví v čele Svaté říše římské jí Karel VI. zajistit jako ženě nedokázal – nikdy nebyla císařovnou, i když je tímto titulem nazývána. Císařem byl 13.září 1745 zvolen její manžel František Štěpán.

Manžela ji vybrali rodiče, kteří s jeho výběrem hleděli hlavně na politiku. Volba padla na syna lotrinského vévody Leopolda Josefa Františka Štěpána, který byl o 9 let starší. Marie Terezie měla, jako jedna z mála urozených dívek, to štěstí, že svého muže vroucně milovala. Provdala se 12.února 1736 v Augustiniánském kostele ve Vídni. Bylo jí 19 let. Františkovi Štěpánovi porodila Marie Terezie neuvěřitelných 16 dětí, z toho 5 synů a 11 dcer. Jenom 12 dětí se dožilo dospělosti, tři dcerky zemřely jako batolata a syn Karel Josef skonal ve svých šestnácti letech. Uvádí se, že kromě porodů prodělala ještě sedm dalších těhotenství, které skončily potratem či narozením mrtvého dítěte. Rodila dlouhých 19 let. Manželství Marie Terezie bylo šťastné, i když měl František Štěpán Lotrinský v pozdějších letech velkou slabost i pro jiné urozené ženy. **Není se co divit, jeho manželka byla neustále v jiném stavu.**

Po smrti svého otce dne 20. října 1740 se Marie Terezie stala panovnicí nad habsburskými zeměmi. Roku 1741 v Prešpurku (dnešní Bratislava) byla korunována za královnou uherskou a 12.května 1743 v chrámu sv. Víta v Praze korunována za královnou českou.

Za své vlády zavedla celou řadu reforem. Nařídila, aby daně platili všichni, nejen poddaní, snížila robotu poddaných na 3 dny, zakládaly se manufaktury, nové cesty, poštovní spojení, jednotná měna (tolar), zavedly se papírové peníze, sjednocení měř a vah, zavedení 30% cla na dovoz zboží. To byly reformy velké. Do dnešních časů zachovaly i poměrně menší změny, které však užíváme stále, anebo by bylo určitě prospěšné tyto znovu zavést; zřizování chudobinců, dezinfikování studní, zkoušky porodních bab, péče o stravování chudých a invalidů, jediný syn z rodiny nesměl být odvedený za vojáka, cikány nutit k bydlení v pevných příbytcích, zřizování nápravných ústavů, zavedení očkování, periodické sčítávání obyvatel, očíslování domů, jména ulic, zavedení příjmení, evidence řemeslníků, obchodníků, prostitutek, starostlivost o cesty na svěřených úsecích, výsadba stromů podél cest, topografie okresů a žup, pozemkové knihy. Méně poutí a svátků a jiné a jiné reformy. **Byla zavedena povinnost vést kroniku ve všech městech, městysech a obcích světské i duchovní vrchnosti a to k 1.lednu 1836. a bylo ve čtrnácti bodech uvedeno, jak má kronika vypadat.**

Marie Terezie byla velká milovnice včel a včelaření. Včelaření podporovala například vydáním patentu o nezdaňování prodeje medu a vosku, zbavení povinnosti placení mýtného při přepravě úlů, možnost vlastnit jakýkoliv počet včelstev, svobodný pohyb včelařů na panských a selských polích a další výhody. Jako velká zastánkyně vzdělávání založila r.1769 první včelařskou školu na světě.

Manžel Marie Terezie, František I. Štěpán Lotrinský, císař Svaté říše římské zemřel 18.srpna 1765 v Innsbrucku. Marie Terezie se nikdy s úmrtím Františka Štěpána nevyrovnala a po jeho smrti chodila jako vdova do konce života jen v černém. Po její smrti se dokonce v jejích věcech našel dopis, kde měla přesně zaznamenáno, jak dlouho trvalo její manželství s Františkem Lotrinským: „29 let, 6 měsíců, 6 dní – což je 10.781 dní a 358.744 hodin“ Jediná česká královna zemřela 29.listopadu 1780 ve Vídni ve věku 63 let.

Do Nových Dvorů se Marie Terezie podívala poprvé jako šestiletá se svou mladší sestrou Marií Annou při cestě svých rodičů z Vídně do Prahy na korunovaci jejího otce za českého krále. Císař Karel VI. a císařovna Alžběta se na této cestě v září r.1723 (před 300 lety) zastavili v Nových Dvorech a na zámku přespali. Tehdejší majitel panství hrabě František Antonín Pachta z Rájova připravil císařským manželům velkolepé uvítání. Celá panská zahrada, dominikánská residence i celé městečko bylo osvětleno 15.000 různobarevnými svítilnami. Druhého dne uspořádal hrabě Pachta pro Veličenstva a vysoké hodnostáře hon na jeleny a potom velkolepý oběd na galerii. Po korunovaci 5.září se zastavila Veličenstva opět v Nových Dvorech a zůstala zde přes noc.

Nové Dvory navštívila potom až v roce 1750 už jako česká královna. Majitelem novodvorského panství v té době byl hrabě Karel Batthyany. V tomto roce bylo naplánováno velké vojenské cvičení v krajině mezi Kolínem, Starým Kolínem a Novými Dvory. Marie Terezie s manželem císařem Františkem Lotrinským navštívila toto cvičení 17.srpna. Nynější majitel panství jim po čas pobytu nabídl k obývání novodvorský zámek. Ráno, 18.srpna průvodem panskou zahradou odešla Veličenstva na mši svatou do kostela sv.Anny. Císař s císařovnou klečeli při mši svaté na zvláště upravených klekátkách po levé straně oltáře. 25.srpna manželé pobyt ukončili a odjeli zpět do Vídně

V roce 1754 císařská armáda ve stejné krajině znovu uspořádala podobné vojenské cvičení. Opět 17.srpna přijela navštívit toto cvičení i Marie Terezie s manželem. Když se pak manželé z vojenského tábora, vraceli do Nových Dvorů byli uvítáni výtečnou hudbou a nevídaným osvětlením. Osvětlen byl i kostel sv.Anny, celá kupole, obě věže od zdola až nahoru, i průčelí residenčních střeš směrem k zahradě. Bylo spotřebováno velké množství svídel plněných olejem. V Nových Dvorech se zdrželi manželé až do 23.srpna, kdy po ranní mši u sv.Martina odjeli do Prahy.

Hlavní oltář v kostele sv.Anny v Nových Dvorech

Na závěr údajný výrok české královny Marie Terezie, kterým by se měli řídit současní vládcí našeho světa

Zpracovala Olga Stehlíková